

Fullmäktige 25.01.2021 § 15

§ 15

Motion om ordnande av skolskjuts till två adresser

Beredning och upplysningar:

Nurmi Juha

Leino Virpi

Westerlund Mia

Sirviö Jemina

Nordberg Anna

fornamn.efternamn@esbo.fi

Växel 09 816 21

Förslag

Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Eva-Lena Gästrins samt 57 andra ledamöters motion om ordnande av skol-skjuts till två adresser och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Ordförande Mykkänen föreslog understödd av Uotila att ärendet bordläggs.

Efter avslutad diskussion om bordläggning frågade ordföranden om ärendet kan bordläggas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget om bordläggning, konstaterade ordföranden att fullmäktige hade godkänt det enhälligt.

Beslut

Fullmäktige:

Ärendet bordlades enhälligt.

Redogörelse

Motion

Eva-Lena Gästrin och 57 andra fullmäktigeledamöter föreslår som motion att Esbo stad

- a) ska utreda hur många av de barn som får skolskjuts som åker från två adresser
- b) ska utreda vad det skulle kosta att skjutsa dessa barn till skolan från två adresser
- c) ska ordna skolskjutsar till båda föräldrarna (om de bor på olika adresser) för alla de elever som enligt de nuvarande principerna är berättigade till skolskjuts.

Nämndernas utlåtanden

Utbildnings- och dagvårdsnämnden 9.12.2020 § 227 och nämnden Svenska rum 10.12.2020 § 99 har gett utlåtanden om motionen. Utlåtandena har i huvudsak samma innehåll. I dem konstateras följande:

Tidigare behandlingar

Utbildnings- och dagvårdsnämnden bordlade ärendet 24.10.2018 § 211. Nämnden Svenska rum återremitterade ärendet 25.10.2018 § 96 för ny beredning.

Vid budgetförhandlingarna 2019 gjordes en protokollsanteckning om att bereda Esbos modell för att genomföra skolskjutsar från två adresser. Bildningssektorns svar på protokollsanteckningen behandlades i fullmäktige 24.2.2020 § 30. I svaret konstateras att man förväntar sig riksomfattande riktlinjer som grund för beredningen.

Fullmäktige bordlade 23.3.2020 § 43 ett ärende som gäller behandlingen av motionerna. Fullmäktige antecknade 17.8.2020 § 113 för kännedom följande svar på behandlingen av motionen: "Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt ändrades 1.12.2019. I ändringen har man beaktat barnets växelvisa boende, men bestämmelserna om närskola och skolreseförmån i lagen om grundläggande utbildning har inte ändrats. Det finns ännu inga riksomfattande riktlinjer i frågan. Frågan och en eventuell gemensam riktlinje behöver diskuteras inom bildningssektorns samarbete i huvudstadsregionen, varefter svaret på motionen bereds på nytt för behandling i nämnderna och vidare för behandling i stadsstyrelsen och fullmäktige.

Man har utrett praxis i kommunerna i huvudstadsregionen. Kommunernas praxis motsvarar Esbos nuvarande praxis och den enhetliga uppfattningen är att det är motiverat att vänta på en riksomfattande riktlinje eller lagstiftningsändringar i frågan.

Lagstiftningen och stadens riktlinjer

Enligt 32 § i lagen om grundläggande utbildning har en elev i grundläggande utbildning som har längre än fem kilometer till skolan rätt till fri transport. En elev i grundläggande utbildning har rätt till fri transport också när skolvägen med beaktande av hans eller hennes ålder eller andra omständigheter är alltför svår, ansträngande eller farlig. Ett alternativ till fri transport är ett tillräckligt understöd för transport eller ledsagande.

Lagen om grundläggande utbildning innehåller ingen definition av boendekommun eller av bostad där. I lagen om hemkommun föreskrivs om hur en persons hemkommun och bostad där ska bestämmas. Om inte annat föreskrivs i någon annan lag, ska lagen om hemkommun iakttas när en kommunal myndighet fattar beslut som påverkas av en persons hemkommun och hans bostad där eller en tillfällig bostad (1 § 3 mom. i lagen om hemkommun). Hemkommun som bestämts enligt lagen om hemkommun och bostad där antecknas i det befolkningsdatasystem som avses i lagen om befolkningsdatasystemet och de certifikattjänster som tillhandahålls av Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata.

Utbildnings- och dagvårdsnämnden godkände riktlinjerna för beviljande av skolskjutsar och reseunderstöd 18.3.2015 § 31. Riktlinjerna ändrades 17.8.2017 § 8. Nämnden Svenska rum godkände riktlinjerna för beviljande av skolskjutsar och reseunderstöd 19.3.2015 § 25. Riktlinjerna ändrades 24.8.2017 § 4.

Enligt riktlinjerna är ett villkor för förmånen för skolresa att eleven går i den närskola som kommunen har anvisat enligt 6 § i lagen om grundläggande utbildning. Om eleven särskilt har sökt och blivit vald till någon annan skola än närskolan i enlighet med 28 § i lagen om grundläggande utbildning (t.ex. undervisning med specialbetoning) svarar vårdnadshavaren för kostnaderna för transport eller ledsagande av eleven.

Skolreseförmånen beviljas i första hand som reseunderstöd som inom den grundläggande utbildningen betyder ett resekort för kollektivtrafik. Eleven kan beviljas abonnerad skjuts med stöd av ett expertutlåtande (psykolog- eller läkarutlåtande) eller något annat dokument som visar att det finns ett synnerligen vägande skäl (till exempel att skolvägen är otrygg). Vid beviljandet av skolreseförmån beaktas en enda, i befolkningsregistret antecknad adress i Esbo.

De riktlinjer för beviljande av skolreseförmån som nämnden godkänt och linjen i Esbos beslut avviker inte från riktlinjerna i huvudstadsregionens övriga kommuner och de strider inte mot lagen eller rättspraxis. Bland annat med stöd av högsta förvaltningsdomstolens avgörande om skolskjuts (HFD: 2006:10) kan förutsättningarna för beviljande av skolskjuts bedömas utifrån den adress som antecknats i befolkningsregistret och de boendearrangemang som vårdnadshavarna valt förpliktar inte kommunen att bevilja skolreseförmån enligt 32 § i lagen om grundläggande utbildning.

Lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt ändrades 1.12.2019. I ändringen har barnets växelvisa boende beaktats. Med växelvist boende avses i princip en situation då barnet bor minst 40 procent av kalenderåret hos den ena föräldern. Växelvist boende kan avtalas genom ett avtal som fastställs av barnatillsyningsmannen eller avslutas genom ett domstolsavgörande. Barnet kan dock fortfarande ha endast en officiell adress som anmälts till befolkningsdatasystemet. Detta ska antecknas i ett avtal som fastställs av barnatillsyningsmannen eller i ett domstolsbeslut.

Det har inte skett några ändringar i lagen om grundläggande utbildning. Utgångspunkten för anvisande av närskola enligt 6 § i lagen om grundläggande utbildning är den bostad som uppgetts för eleven i befolkningsdatasystemet. Rätten till skolreseförmån enligt 32 § i lagen om grundläggande utbildning bedöms enligt den adress som uppgetts i befolkningsdatasystemet.

a) Antal elever som bor på två adresser

I den finskspråkiga grundläggande utbildningen i Esbo finns 30 308 elever, av vilka 8 359 har vårdnadshavare som bor på olika adresser. Antalet elever som har beviljats skolreseförmån enligt gällande principer och vilkas vårdnadshavare bor på olika adresser är 705. I den svenskspråkiga grundläggande utbildningen i Esbo finns 3 087 elever, varav 544 har vårdnadshavare som bor på olika adresser. Antalet elever som har beviljats skolreseförmån enligt gällande principer och vilkas vårdnadshavare bor på olika adresser är 88.

b) Kostnader

I den finskspråkiga grundläggande utbildningen i Esbo finns 30 308 elever, varav 2 090 har beviljats skolreseförmån i enlighet med de gällande grunderna för beviljande av skolskjuts och reseunderstöd. I den

svenskspråkiga grundläggande utbildningen i Esbo finns 3 087 elever, varav 431 har beviljats skolreseförmån.

Transportsätt	Finsk utbildning*	Svenska bildningstjänster
Resekort (221,20 euro per elev per år)	1301	368
Resekort (221,20 euro per elev per år) + abonnerad skjuts (3 780–9 828 euro per elev per år)	72	6
Reseunderstöd	3	0
Abonnerad skjuts (3 780–9 828 euro per elev per år)	713	57
Reseunderstöd + abonnerad skjuts (3 780–9 828 euro per elev per år)	1	0

*) Källa:

Elevförvaltningssystemet Primus (4.11.2020)

Enligt uppgifter från logistiken uppgick kostnaderna för skolskjutsar år 2019 till 5 062 198 euro inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen och till 260 103 euro inom den svenskspråkiga grundläggande utbildningen. Kostnaderna baserar sig på gällande transportavtal. De abonnerade skjutsarna konkurrensutsätts under våren 2021.

Det är mycket svårt att uppskatta kostnaderna för att beakta två adresser. Det finns inte information om för hur många elever kriterierna för beviljande av skolreseförmån skulle uppfyllas eller för hur många elever skjutsformen för den beviljade skolreseförmånen skulle ändras om även den andra vårdnadshavarens gatuadress beaktas.

Om de extra kostnaderna som förorsakas kommunerna och deras uppkomst kan dock följande konstateras:

Av eleverna inom den finskspråkiga grundläggande utbildningen i Esbo har 8 359 elever vårdnadshavare som bor på olika adresser. Av dessa har 705 elever rätt till skolreseförmån enligt gällande grunder. Av de elever som får skolreseförmån har 394 elever ett resekort, 278 elever har abonnerad skjuts, 31 elever har både ett resekort och abonnerad skjuts och två elever har beviljats reseunderstöd.

I den svenskspråkiga grundläggande utbildningen finns det 88 elever som har beviljats skolreseförmån enligt gällande principer och vilkas vårdnadshavare bor på olika adresser. Av dessa har 68 elever ett resekort och 20 elever abonnerad skjuts.

Elever som inte för tillfället har rätt till skolreseförmån (resekort eller abonnerad skjuts) skulle kunna få rätt till förmånen i fortsättningen. Elever som har beviljats ett resekort skulle för sin del kunna få rätt till abonnerad skjuts. Kostnader skulle förorsakas av att nya skolreseförmåner beviljas och att formen för reseförmånen ändras. Ett resekort för kollektivtrafiken kostar 221,20 euro per elev per år och skolskjuts till skolan och tillbaka hem 3 780–9 828 euro per elev per år.

I och med elevspecifik ruttplanering skulle transportföretagets kostnader sannolikt öka avsevärt och/eller transportkapaciteten skulle inte nödvändigtvis räcka till för att köra alla skjutsar. När transportföretagets kostnader ökar, skulle också stadens kostnader öka.

Skjutsar från två adresser skulle öka arbetsmängden för transportföretaget och stadens personal (ruttplanering, beredning av beslut, koordinering och hantering av förändringar, själva skjutsarna). De nuvarande resurserna skulle inte räcka till för att ordna sådana skjutsar utan det skulle krävas adekvata tilläggsresurser för att tjänsterna ska vara av hög kvalitet.

Fullmäktige godkände 19.10.2020 § 144 produktivitets- och anpassningsprogrammet En ekonomiskt hållbar stad. En av åtgärderna för genomförande av programmet är rationalisering av servicenätet för den grundläggande utbildningen. Som åtgärd har man fastställt att man strävar efter att undvika att fördela grundskolor på flera verksamhetsställen. Om befintliga skolors funktioner kombineras till större enheter ska detta göras så att skolvägen inte blir avsevärt längre. Med det tioåriga investeringsprogrammet eftersträvas en besparing om 7,2 miljoner euro. Anpassningsprogrammet syftar till att minska kostnaderna. En utvidgning av skolreseförmånen i enlighet med motionen ökar däremot kostnaderna. Enligt gällande lagstiftning är det inte obligatoriskt att bevilja förmåner enligt motionen.

c) Abonnerad skjuts från två adresser

Förhållandena för de elever som bor på två adresser varierar. Eleven kan ha två hem som ligger nära varandra eller också kan hemmen ligga på ett längre avstånd från varandra, eventuellt på olika elevområden och i olika städer. Det finns också skillnader i hur boendet tidsmässigt har fördelats. Några elever bor hos vardera föräldern växelvis varannan vecka, men det finns många olika slags lösningar och hos vissa familjer kan förhållandena variera under året.

För att säkerställa ett jämlikt bemötande av eleverna skulle beaktande av två adresser förutsätta att man definierar i vilka situationer två adresser ska beaktas. Sådana eventuella situationer kan till exempel uppstå vid permanent växelvist boende som framgår av ett avtal som barnatillsyningsmannen fastställt eller av ett domstolsbeslut. Att definiera situationerna räcker dock inte till för att säkerställa ett jämlikt bemötande av eleverna.

En ändring i riktlinjerna skulle i praktiken kräva att även de andra kommunerna i huvudstadsregionen ska ändra sina riktlinjer, eftersom Esbo stad i princip endast beviljar skolskjuts från en adress i Esbo. Det skulle kunna vara problematiskt med tanke på jämlikheten om den ena vårdnadshavaren till exempel bor nära Esbos gräns, men utanför Esbo. En från grannkommunerna avvikande riktlinje i Esbo skulle också kunna påverka vårdnadshavarnas val av officiell adress för eleven om de övriga kommunerna inte ändrar sina riktlinjer. På grund av dessa omständigheter vore det viktigt att beviljandet av skolskjuts när barnet bor växelvis hos båda vårdnadshavarna avgjordes genom en lagändring. Också de övriga kommunerna i huvudstadsregionen anser att frågan bör avgöras genom riksomfattande riktlinjer eller lagstiftningsändringar.

I slutet av utlåtandet av utbildnings- och dagvårdsnämnden konstateras följande: Utgående från de ovan nämnda motiveringarna kan riktlinjerna för beviljande av skolskjuts och reseunderstöd inte ändras på det sätt som föreslås i fullmäktigemotionen.

I slutet av nämnden Svenska rums utlåtande konstateras följande: I enlighet med en hemställan som fullmäktige godkände 7.12.2020 utreds våren 2021 i samband med konkurrensutsättningen av

upphandlingskontrakt för abonnerad skjuts möjligheten att begära anbud på skolskjuts till två adresser för de elever som bor i Esbo på två olika adresser.

Stadsstyrelsen konstaterar att i enlighet med en hemställan som fullmäktige godkände 7.12.2020 utreds våren 2021 i samband med konkurrensutsättningen av upphandlingskontrakt för abonnerad skjuts möjligheten att begära anbud på skolskjuts till två adresser för de elever som bor i Esbo på två olika adresser.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 11.01.2021 § 10

Förslag

Bildningsdirektör Rinta-aho Harri

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på ledamot Eva-Lena Gästrins samt 57 andra ledamöters motion om ordnande av skolskjuts till två adresser och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Gestrin lämnade understödd av Gästrin följande tilläggsförslag för slutet av redogörelsen:

”I enlighet med en hemställan som fullmäktige godkände 7.12.2020 utreds våren 2021 i samband med konkurrensutsättningen av upphandlingskontrakt för abonnerad skjuts möjligheten att begära anbud på skolskjuts till två adresser för de elever som bor i Esbo på två olika adresser.”

Efter avslutad diskussion frågade ordföranden om Gestrins förslag kunde godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att stadsstyrelsen hade godkänt det.

Beslut

Stadsstyrelsen:
Föredragandes förslag godkändes enhälligt med det tillägg till redogörelsen som gjordes vid mötet.